

- [1] 2007. július 2-án a felperes és az alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) egyedi kölcsönszerződést kötöttek. Az alperes 950.000 Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek, akinek 60 részletben, havi 23.532 Ft-ot kellett visszafizetnie. A felek a

kölcsön mértékadó devizanemét CHF-ben, az összes törlesztő részlet összegét 1.411.920 Ft-ban, a THM-et 19,82%-ban, az elszámolási módot ún. normál deviza konstrukcióban határozták meg. A hitel célja egy Citroën Jumper 1,9. TD típusú, dízel üzemű, hűtőaggregátorral és hőszigetelt felépítménnyel ellátott kis-tehergépkocsi tulajdonjogának a szállítótól való megszerzése volt.

- [2] A szerződés tartalmazta a felperes nyilatkozatát, miszerint az abban foglaltakat és az annak hátoldalán levő üzletszabályzatban írtakat megismerte, megértette, magára nézve kötelezőnek fogadja el.
- [3] Az általános szerződési feltételeket tartalmazó üzletszabályzat IV/5. pontja szerint: „a hitelező jogosult a kamatváltozás I. érvényesítésére a még esedékes törlesztő részletek összegének megváltoztatásával, ha a mértékadó kamatláb pénzpiacon kialakult értéke eltér az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott hatályos referenciaértéktől...”.
- [4] Az alperes képviseletében a szerződést az érintett gépjárművet értékesítő autókereskedő kft. munkatársa írta alá.
- [5] 2008. május 23-án a felek módosították a szerződést. Az üzletszabályzatban megjelölt kamatváltozás II. (azaz, az árfolyamváltozás) elszámolási módját fix deviza konstrukcióban fogadták el. Ez azt jelentette, hogy az árfolyamváltozás elszámolását a futamidő végére tették azzal, hogy a futamidőt meghosszabbították, azonos nagyságú törlesztőrészletek meghatározása mellett.
- [6] 2007. október 1-jétől 2008. február 28-áig a perbeli gépjármű üzembentartója a perben nem álló, a felperes mint kültag és házastársa mint beltág által, 2007. október 18-án kelt társasági szerződéssel létrehozott betéti társaság volt.
- [7] 2012. december 17-én kelt levelével, 2013. január 9-ével az alperes felmondta a kölcsönszerződést. Arra hivatkozott, hogy a felperes - többszöri felhívás ellenére - elmulasztotta a szerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek teljesítését.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése, viszontkeresete

- [8] A felperes a 2013. július 3-án benyújtott, utóbb módosított keresetével egyebek mellett annak megállapítását kérte, hogy a perbeli fogyasztói kölcsönszerződés részben vagy egészben érvénytelen és azt jogellenesen mondta fel az alperes.
- [9] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Viszontkeresetében a részbeni érvénytelenség esetleges megállapítása esetén az érvénytelenségi ok kiküszöbölése iránt terjesztett elő kérelmet.
- [10] Felperes a viszontkereset elutasítását indítványozta.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság mind a keresetet, mind a viszontkeresetet

elutasította.

- [12] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az ítéletet helyben hagyta a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben az alábbi indokolással.
- [13] Kifejtette: a felek megállapodása deviza alapú kölcsönszerződés, amely nem minősül sem a Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói, sem a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 2. számú melléklet III/5. pontjában meghatározott fogyasztási szerződésnek. Az ítélet tábla utalt az 5/F/3. szám alatti, az alpereshez címzett levélben írtakra, miszerint a felperes a gépjárművet a létrehozandó gazdasági társaság tevékenységének folytatásához vásárolta. A másodfokú bíróság erre tekintettel a jogvita eldöntése során nem tulajdonított annak jelentőséget, hogy a felperes és a házastársa a perben nem álló betéti társaságot csak a támadott szerződés megkötését követően alapította, továbbá annak sem, hogy a haszongépjármű tulajdonjogát a felperes szerezte meg, aki azt magáncélból is használta.
- [14] Az ítélet tábla tévesnek tartotta a fellebbezésben tett azt a hivatkozást, miszerint a szerződés befektetési szolgáltatásra jött létre és a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) rendelkezéseit sérti. Kifejtette, az alperes által nyújtott szolgáltatás nem minősül a Tpt. 81. §-ában felsorolt tevékenységek egyikének sem. A Ptk. 200. § (1) bekezdésében, 523. § (1) bekezdésében, a Ptk. 231. §-ában írtakra utalással úgy ítélte, hogy a felek érvényes deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek.
- [15] Az ítélet tábla a Pp. 235. § (1) bekezdésének szabályaira tekintettel nem tartotta érdemben elbírálnak a felperes arra való hivatkozását, hogy a szerződés megkötésekor az alperes nevében eljáró személy, mivel ügynöki tevékenységet nem végezhetett, nem volt jogosult a képviselőre. A Hpt. 2. számú melléklet I/12. a) és b) pont szerinti ügynöki tevékenységek tekintetében - figyelemmel a Hpt. 3. § (9) bekezdésében írtakra - azt állapította meg, hogy az előbbi folytatása a felügyelet engedélyéhez, míg az utóbbi az ahhoz való bejelentéshez kötött. Jogi álláspontja az volt, az engedély megszerzésének, vagy a bejelentésnek a hiánya nem eredményez semmisséget a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján, mert a Hpt. mint speciális jogszabály más jogkövetkezmények alkalmazását írja elő ilyen esetben.
- [16] Az ítélet tábla alaptalannak tartotta azt a felperesi állítást is, hogy az alperes üzletszabályzata nem vált a felek szerződésének részévé. A felperes írásbeli nyilatkozata, az elsőfokú eljárás során tett előadása alapján, miszerint az üzletszabályzatot átvette, úgy ítélte, az volt a tőle elvárható magatartás, hogy ő mint a gazdasági élet szereplője az üzleti partner ajánlatát alaposan tanulmányozza, akár szakember segítségének igénybevételével. Az ítélet tábla súlytalannak tartotta ezért azt a felperesi előadást, hogy nem volt nála szemüveg, továbbá, hogy a banki fogalmakat nem értette. A másodfokú bíróság a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése alapján emiatt az általános szerződési feltételek

szerződés részévé válásának hiányát sem állapította meg.

- [17] Az ítélet tábla szerint a perbeli szerződés megkötése időpontjában a pénzkölcsönök piacán a deviza alapú kölcsönszerződések már a szokásos gyakorlat részei voltak. A deviza átszámításra és az egyoldalú kamatemelésre vonatkozó általános szerződési feltételeket nem tartotta ezért olyannak, amelyek a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése értelmében csak akkor válhattak volna a felek megállapodásának részévé, ha azokra az alperes a felperes figyelmét külön felhívta volna.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A felperes a felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását és keresetének helyt adó határozat meghozatalát kérte. Másodlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozathozatalra utasítása iránt terjesztett elő kérelmet.
- [19] Előadta, a jogerős ítélet a Tpt. 5. § 18., 59., 84. pontját, 81. § (1) bekezdés b) pontját, 82. § c) és d) pontját, 91. §-át, 93. §-át, a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 47. § (1) bekezdését, 54. § (1) bekezdés d) és e) pontjait, a Ptk. 231. §-t, a 200. § (1) és (2) bekezdését, a 205/B. § (2) bekezdését, a Hpt. 2. számú melléklet III/5. pontját sérti.
- [20] A Tpt. megelőzően említett szabályait elemezve, egybevetve, állította, hogy a felperes befektetőnek minősül, az alperes részére befektetési szolgáltatást vállalt azzal, hogy a törlesztő részletek forintban fizetendő összegét, számát a felek attól tették függővé, hogy az egyes törlesztési időpontokban mennyi lesz az átváltási arány. Kifejtette, a határnapokon teljesítendő devizacserek, határidős devizacsere ügyleteknek minősülnek, amelyeket az alperes kereskedelmi tevékenysége körében, üzletszerűen teljesített. A felperes hivatkozott arra is, hogy mindehhez az alperesnek tevékenységi engedéllyel és befektetési szabályzattal kellett volna rendelkeznie. Jogi álláspontja az volt, e feltételeknek mind a befektetésekre vonatkozó kikötéseket tartalmazó, keresettel érintett kölcsönszerződés aláírásakor, mind az egyes határidős devizacsere ügyletek megkötése előtt teljesülniük kellett volna.
- [21] A felperes szerint a Tpt. speciális szabályainak érvényesülniük kellett volna a Ptk. 231. §-ával mint általános, és a Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében diszpozitív szabállyal szemben. Utalt arra is, hogy a Kúria nem fejtette ki a véleményét a Tpt. előírásairól a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. Polgári jogegységi határozatában (a továbbiakban: 6/2013. PJE). Kizárólag a Bszt. 40-42. § rendelkezései tekintetében mondta ki, hogy azok tipikusan a

deviza alapú kölcsönök esetén nem alkalmazandók. Ez utóbbiak ugyanis, általában nem minősülnek befektetési hitelnek.

- [22] A felperes szerint a Tpt. megelőzően említett szabályai helyett 2008. december 1-jén hatályba lépett Bszt. 47. § (1) bekezdése és 54. § (1) bekezdés d) és e) pontja a felek jogviszonyára irányadó. Azaz, az alperesnek a felperest lakossági ügyfélként kellett volna kezelnie, ügyfél alkalmassági teszt hiányában a további határidős devizacsere ügyletek megkötését meg kellett volna tagadnia.
- [23] A felperes állította azt is, hogy az alperes nevében eljáró cég engedély nélkül végzett ügynöki tevékenysége keretében kötött keresettel érintett szerződésre a Ptk. 200. § (2) bekezdése alkalmazandó volt. Tévesnek tartotta a másodfokú bíróság jogértelmezését, a semmisség megállapíthatóságának kizártságát arra hivatkozással, hogy külön törvénybe ütközés esetén a semmisség csak akkor alkalmazható, ha az adott törvény kifejezetten e jogkövetkezményről rendelkezik.
- [24] A felperes véleménye az volt, a Tpt. befektetővédelmi szabályainak mellőzése is érdemben kihatott a keresettel érintett szerződés tartalmára. Az alperes egyoldalúan rendkívül kockázatos általános szerződési feltételeket kötött ki.
- [25] A felperes - szemben a másodfokú bírósággal - a Ptk. 205/B. § (2) bekezdését is alkalmazandónak állította a jogvita eldöntése során. Azaz, mellőzhetetlennek tartotta a határidős devizacsere ügyletekre vonatkozó, általános szerződési feltételként megfogalmazott kikötésekre a szerződéskötést megelőző figyelemfelhívást, és a felperesi elfogadó nyilatkozat beszerzését annak érdekében, hogy az érintett kikötések a felek szerződésének részévé válhassanak.
- [26] A felperes szerint az eljáró bíróságok tévesen állapították meg azt is, hogy a felek szerződése nem minősül fogyasztói szerződésnek. Állította, a vállalkozása nem jött létre, a perbeli járművet nem is használhatta üzleti célokra.
- [27] A felperes a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidőn túl, kérelmét további érvekkel egészítette ki.
- [28] Az alperes a felülvizsgálati kérelemre, illetve annak kiegészítésére adott nyilatkozatával a jogerős ítélet hatályban fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [29] A Kúria mindenképp rögzíti: a jogerős ítéletet kizárólag a Pp. 272. § (1) bekezdésében előírt, hatvan napon belül benyújtott felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, figyelemmel a Pp. 273. § (5) bekezdésben írt azon szabályra is, miszerint a felülvizsgálati kérelmet nem lehet megváltoztatni. A Kúria a felperes által hivatkozott okok miatt a támadott határozatot az alábbi indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.
- [30] A keresettel érintett szerződés megkötésének időpontjára tekintettel alkalmazandó Ptk. 207. § (1) bekezdése értelmében a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan

azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. A Kúria e szabály alkalmazásával, a peres felek szerződésének elnevezése és tartalma alapján arra következtetett, hogy az eljáró bíróságok a Tpt. 5. § 18., 59. és 84. pontjának, valamint a 81. § (1) bekezdés b) pontjának, illetve 82. § c) és d) pontjának megsértése nélkül minősítették a perbeli megállapodást deviza alapú kölcsönszerződésnek. A felperes nem tekinthető ugyanis befektetőnek. Sem saját, sem más pénzt nem kockáztatta. Az ügyletkötés során felhasznált 240.000 Ft önrész a megszerezni kívánt gépjármű vételárának részeként került elszámolásra. Az ezt meghaladóan kapott 950.000 Ft-ot az írásban kötött szerződés szövege szerint kölcsönként kapta, amit a megállapodásban rögzített feltételek mellett kellett visszafizetnie. A peres iratokból az is kitűnik, hogy az alperes sem nem befektetési szolgáltató, sem nem befektetési alapkezelő, vagy más befektető, akivel a felperes kifejezésre juttatott szándéka szerint befektetési ügyletet kívánt kötni. A Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdése szerint a felperes és az alperes között létrejött szerződés tartalmán kívül esik, kizárólag az alperes érdekkörébe tartozó kérdés, hogy az általa nyújtott kölcsön összegének fedezetét milyen pénzügyi tevékenységgel teremtette elő.

[31] A megelőzően írtakból következik, hogy fel sem merülhetett a jogvita eldöntése során a felperes által hivatkozott Tpt. 91. §-ának és 93. §-ának, valamint a szerződés megkötésekor még ki sem hirdetett, hatályba nem lépett Bszt. 40-42. §-ának, a 47. § (1) bekezdésének, 54. § (1) bekezdés d) és e) pontjának alkalmazása, s ez okból az eljáró bíróságok általi megsértése.

[32] A fent kifejtettekre tekintettel a Tpt. szabályai az adott jogügyletre nem vonatkoznak, így a Tpt. kógens szabályai nem írják felül az adott tényállás mellett a Ptk. 231. §-ának diszpozitív rendelkezéseit. A 6/2013. PJE 3. pontja nem vitásan nem a Tpt.-re, hanem a meghozatalakor hatályos Bszt. rendelkezéseire utalással rögzíti, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés nem befektetési szerződés, arra a befektetési szerződésekre irányadó tájékoztatási szabályok nem vonatkoznak, ide nem értve a befektetési célú kölcsönt. A PJE hivatkozott pontja rögzíti, hogy befektetési hitel kivételével, a deviza alapú kölcsön nyújtása során a pénzügyi intézmény pénzt biztosít az adós számára, nevesített vagy nem nevesített célra. Ezzel szemben befektetési szolgáltatási tevékenység esetén a befektetési szolgáltató az ügyfél pénzével végez pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket. Az alperes – amint arra a Kúria már megelőzően utalt – a felperes pénzével ilyen tevékenységet nem végzett.

[33] A Kúria egyet értett abban is az eljáró bíróságokkal, hogy a perbeli szerződés nem minősült fogyasztóinak, valamint fogyasztásnak sem. A Kúria ennek megítélésekor annak tulajdonított jelentőséget, hogy az alperes számára a szerződés megkötésekor milyen adatok, tények váltak ismertté. A kölcsönszerződés

egyértelműen, a kis-tehergépjármű azonosító adatait rögzítve tartalmazta, hogy a kölcsönnyújtásra annak megvásárlása érdekében kerül sor. Az említett teherautó funkciójából következően a felperes szerződéskötése nem tekinthető szakmai és gazdasági célon kívülinek, vagyis a felperes a Ptk. 685. § d) és e) pontjában írtakkal szemben nem fogyasztóként járt el. A kis-teherautó nem minősül továbbá a mindennapi élet szokásos használati tárgyának, így a nyújtott kölcsön olyan felhasználási célhoz kapcsolódott, amely miatt a Hpt. 2.számú mellékletének III/5. pontjában írt, a fogyasztási szerződés létrejöttének megállapítása is kizárt volt. Az említett jogszabályok megsértése nélkül minősítették az eljárás bíróságok a felek megállapodását nem fogyasztó által és nem fogyasztási célból kötött szerződésnek. Tévedés nélkül ítélték úgy, hogy annak nem volt jogi jelentősége a jogvita eldöntése során, hogy a megalapítani tervezett gazdasági társaság megalakulását megelőzően került sor a keresettel támadott kölcsönszerződés megkötésére.

- [34] A Kúria a felperes által a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Ptk. 205/B. § (2) bekezdésének megsértését sem tudta megállapítani. Helytállónak tartotta a másodfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a perbeli szerződés megkötésekor a gazdasági, pénzügyi életben a deviza alapú kölcsönszerződések ismertek, elterjedtek, a szokásos gyakorlat részei voltak. Az azokkal kapcsolatos általános szerződési feltételekben szereplő kikötésekre ezért a felperes figyelmét külön nem kellett felhívni, azok anélkül is a felek szerződésének részévé váltak. E kikötések esetleges tisztességtelensége pedig a Ptk. 209/A. § (1) bekezdése értelmében, a megtámadásra nyitva álló határidő eltelte, illetve a megelőző eljárás során annak nyugvására való hivatkozás hiánya miatt már nem volt vizsgálható.
- [35] A Kúria végül alaptalannak tartotta azt a felperesi állítást is, hogy tévedett a másodfokú bíróság, amikor az alperest a perbeli szerződés megkötésekor képviselő cég engedély, illetve bejelentés nélkül végzett ügynöki tevékenysége miatt a szerződés semmisségét nem állapította meg, a Ptk. 200. § (2) bekezdésének alkalmazására nem látott módot. E jogszabály ugyanis kimondja, semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A Ptk.-hoz képest speciális jogszabály, a Hpt. 3. § (1) bekezdés h) pontjának, 3. § (4), (9) és (10) bekezdésnek egybevetéséből, a Hpt. XXV. fejezetében írt szabályokból az állapítható meg, hogy a Hpt. nem a semmisséget fűzte jogkövetkezményként az engedély hiányához, vagy a bejelentés elmulasztásához, hanem a Hpt. 169. § (1) bekezdése, a Hpt. 170. § (1) bekezdése szerint pénzbírság kiszabását.
- [36] A Kúria mindezekre tekintettel, a felülvizsgálati kérelemmel támadott, eljárási jogszabályok és anyagi jogi jogszabályok megsértése nélkül meghozott jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

Záró rész

- [37] A felperes az eredménytelen felülvizsgálati kérelme miatt köteles az alperes jogi képviseleti munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségét megtéríteni a Pp. 270. § (1) bekezdése, illetve a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. A Kúria ennek mértékét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg a kifejtett jogi képviseleti munkával arányosan, általános forgalmi adóval növelt összegben.
- [38] A felperes az illetékeljegyzési joga miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 59. § (1) bekezdése, illetve a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban tárgyban hozott 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, 15. § (1) és (3) bekezdése értelmében köteles megfizetni.
- [39] A Kúria az ítéletet tárgyaláson hozta.

Budapest, 2016. március 29.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró

A kiadmány hitelélül: